

Maria Belar Etxaniz
Iurreta, Bizkaia (1918)

Aurkibidea

Biografia

Orozketako Olabarrietagana "Iperra(g)erre" baserrian sortu zen 1918ko maiatzaren 14an. 7 urterekin hasi zen eskolan eta 8-9 urte zituenerako Durangora eramaten zuen etxeko esnea astoz. Aita umeak zirela hil zitzaien eta gazterik hasi behar izan zuen neskame bezala beharrean, 11 urtegaz Portugaletera joan zen esne-banatzaille. Durangon eta Altzolako hoteleko (Elgoibar) sukaldean era ibili zen lanean. Gerrak irten zuenean, Bartzelonan egon zen neskame lanetan joanda. Ezkondu ostean, Orozketako baserrira jo zuen, urte batzuetan neskame ibili eta gero. "Iurreta elizateko euskara eta toponimia" lanerako jasotako grabazioan parte hartu zuen. Segunda Jaiok ere elkarrizketa berean hartzen du parte.

Zintak

IUR-032

- **Proiektua:** Iurreta elizateko euskara eta toponimia
- **Elkarrizketatzailea(k):** Errazti Igartua, Alberto
- **Data:** 1991-01-01

- **Iraupena:** 48 min
- **Euskarria:** Audio Analog
- **Kodifikatzailea:** Goiria Mendiola, Nerea
- **Transkribatzailea(k):** Errazti Igartua, Alberto
- **Emalea:** Errazti Igartua, Alberto

Pasarteak

1. 11 urterekin neskame

- **Erref:** IUR-032/002
- **Iraupena:** 0:00:44. **Hasi:** 00:00:42. **Bukatu:** 00:01:26

Gaia(k):

- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

<p>11 urterekin neskame joan zen Portugaletera, esne-partitzera. Aita hil zitzairen eta bost seme-alaba izanik bizimodua atera beharra izan zuten.</p>

Transkripzioa

Amaika urteas, ba, kriyea jun nitxen. Klaro! ba, an tripa(k) bete in bie sien da. Da umíok, danok, txikiyek, eta txikiyena(k) saspi illebete, da ama bakarrik an , sérue goiyen da lurre beien. Selako bisimódue eukingo geñun, ba? Ni Portugaletera, “tia” euki naban an da, aitta defúntuen anaiye euen an eskóndute, esné-partietan, tia be biximodue ataaten, gisona ildda be. Bixímodue al da modúen atáaten ibili san. “Comedor de los pobres” eitte aben, játekue ipini, da gero “Montaña”ti ekarte utzien esníe, da a esníe, ba, gu partidu eitte geñun. Beste kriyera ba pe euki aben, da ni be bai tta.

2. Neskame lanak

- **Erref:** IUR-032/004
- **Iraupena:** 0:00:34. **Hasi:** 00:01:41. **Bukatu:** 00:02:15

Gaia(k):

- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

Portugaleten neskame zegoela, etxerik etxe aritzen zen esnea batzen. Bere izekok pobreentzako jatekoa preparatzen zuen.

Transkripzioa

Esníe pártietan egun gustiye emote naben, amaika urteas, etxeik etxe, artu kantíntxuek, kalíen. Póbrien jatekue eitte abén “tiak”, ango, Portugaletoko póbrientzat. Señorittak etorte sien gero a probétan, gero pagau itte abien ero estaki ser itte abien. Da itte aben játekue, da an euki aban komedóra. Lapikuekin etorte sien da emote utzien játekue pobrieri, ta biyen bittenien...

3. Bartzelonara neskame

- **Erref:** IUR-032/006

• **Iraupena:** 0:01:05. **Hasi:** 00:04:47. **Bukatu:** 00:05:52

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

Durangoko etxe batean neskame zegoela, Altxolako bat etorri zitzaion Bartzelonara joateko: lan bera eginda, soldata hobia zuen. Bere ahizpa ere berarekin joan zen. Gerrak irtengo zuela-eta, etxera bueltatu zen, eta gerrak irten zuen egunean bertan heldu zen; bere ahizpa, ordea, Bartzelonan gelditu zen gerrate osoan, Bartzelona hartu arte.

Transkripzioa

Gero Durangon eo nitxen kriyéra, esta? da ára etorri yaten neska bat, Alxolan eon sana da gero, ba, klaro! geiyau irabasiko otela ta, etorri yaten bera, baie Barsélonara jueteko, e!, orko etxien egon nitxen egun batzutan, baie Barselónara júteko ango alábias, da Barselónara jue nitxen kriyera, da gero áistie be eruen in naben beste lagun batenea, da gero ba, “resulta que” beti nere úsabak beti esate aben:

- ¡Va a salir una! ¡Va a salir una!- da gu(k) esatë götzen:

- ¡Qué va a salir! Pues que salga lo que salga.

Orko sasoién gu eskeñun gérrie ser dan jakíñ, baña es aben gure isan etortie ona, da erri txikitxo batera juen geñen úran, ba, beránieuan, da, klaro! baña ni prometiuta selan euki naben etortzeko amabost egunerako, etorri nitxen, da juxtu juxtu gérrie asi san egúnien allegau nitxen ona. Nire áistie Barselonan, ni emén, da, nire áistie iru lau urtien eon san an, gerra gustiye akabau arte, Barselóna artu arte.

4. Ezkurdiko erromeriak

- **Erref:** IUR-032/013
- **Iraupena:** 0:01:41. **Hasi:** 00:19:18. **Bukatu:** 00:20:59

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

Ezkurdiko erromerian soinua egoten zen. Mutilek ordaindu egin behar izaten zuten dantzari egiteko. kalabaza asko emandakoa da.

Transkripzioa

Eskurdiyen musika jote abien ordu erditti ordu erdira, da musika jote es abienien, ba, béstie sóñue, an kórruetan. Mutillei kobreta utzien dírué, neskai es, da gu, e, posi parris. Amasaspi kalábasa emon dous ónguen, da mesedes etorte sien da, es, geo beste batzuk da es, da ála pósik. Penas? Bai sera, penas! Ainbeste mutil átzien, da pénas? Ni mutil bat onduen es ne(b)an ikusi domeka bitten segíduen, ori es, gero! el esto pier. Domekan ondo(r)a etorte basan, bueno! Gastie nitxen da, nik es naban gure nóbiyo órduen. Bueno, ba, klaro! itte sien fásil, arkaleas jantzaldi bat, eta beste bat, eta beste bat, ge(r)o etxea lagúndu eta iñ eskéo, bákisu, lagundu fórmal, básuen esebes. Ni be basoti es, ni kaletí, kriyá neue lekuti ibiltte nitzen. Ni ia basoti dekuan gisonas etxea etorte nitxen, ogeitabi urteas iá

iperragerren gelditu nitxen, da orduntxe nobiyue topeu, ogetasortzi artien
beras ibilli, da gero eskondu, baie beraas, bestei bapes, ostien eneban
gure, guápue isen san gástetan da... oiñ txarto oin sarra gara ta.

Belar Etxaniz, Maria | ahotsak.eus Orr.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2025-11-14

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com